

DERLEME

KULAK BURUN BOğAZ BİLİM DALININ TÜRKİYE'NİN ULUSLARARASI ARAŞTIRMA POTANSİYELİNE KATKISI

THE ADDITION OF OTORHINOLARYNGOLOGY ON INTERNATIONAL RESEARCH POTENTIAL OF TURKEY

**Dr. Fazıl Necdet ARDIÇ, Dr. İsmet BAYRAMOęLU,
Dr. Cüneyt Orhan KARA, Dr. Bülent TOPUZ(*)**

ÖZET: Bu çalışmada amacımız, Index Medicus'a giren dergilerde, genelde Türkiye'nin, özelde ise Kulak Burun Boğaz bilim dalının bilimsel yayın sayısını izlemek ve sonuçları değerlendirmektir. Silver Platter veri tabanında adres bölümünde Türkiye yazan bulun makaleler (Turkey in AD) kaydedilmiştir. 1987-1994 arasında Türkiye kaynaklı makale sayısı 11.9 kat artmışken KBB'la ilgili makale sayısı 7,6 kat artmıştır. Yayınların kurumlara göre dağılımına bakıldığında, üniversitelerin bu konuda öncü olduğunu ve Hacettepe Üniversitesi'nin sayıca önde olduğu görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Yayıncılık, araştırma, Kulak Burun Boğaz.

SUMMARY: In this study, we have decided to monitor the number of International article in journals indexed by Index Medicus, and addressed to Turkey. We have especially evaluated the articles from otolaryngology clinics. We downloaded all the articles which had Turkey in Address from Silver Platter database. The numbers of articles on otolaryngology subjects have increased 76. times, when the total numbers of articles have increased 11.9 times, among 1987 and 1994. When we took the distribution of articles between clinics, the Universities were seemed to lead on publishing in international journals and Hacettepe University was the first in number.

Key Words: Publishing, research, Otolaryngology

GİRİŞ

Bir ülkenin gelişmişlik düzeyini gösteren tek ölçüt o ülkenin parasal gücü değildir. Önemli göstergelerden bir tanesi o ülkenin dünya bilimine katkı sıralamasındaki yeridir (7). Bu sıralamayı oluşturan faktör ise indekslenen dergilerde yayınlanan makale sayısıdır. Dünyada 1994 yılında tıp dergilerinde yaklaşık 266000 yazı yayınlandığı tahmin edilmektedir. Türk tıp biliminin dünya bilimsel yayınları içindeki oranı 1981 yılında % 0,05 iken, 1994 yılında % 0,265'e yükselmiştir (2, 7). Bu hızlı artışın nitelikleri, bilim dallarının katkıları ve kurumların bilimsel yayın performansı Prof. Dr. Altan Onat hocamız tarafından geleneksel olarak her yıl değerlendirilmektedir (2, 3).

Daha önce Science Citation Index (SCI) kapsamında yapılan bu değerlendirmeyi, Index Medicus'a giren dergiler üzerinde yaptığımız da Türkiye'nin dünyadaki yeri açısından önemli olmayan fakat Kulak Burun Boğaz (KBB) bilim dalının Türkiye'deki konumu açısından önemli olabilecek bazı farklar saptadık. Bu yüzden böyle bir çalışmayı planladık. Bu çalışmada amacımız, Index Medicus'a giren

dergilerde, genelde Türkiye'nin özelde ise KBB'nin bilimsel yayın sayısını izlemek ve sonuçları değerlendirmektir.

YÖNTEM VE GEREÇLER

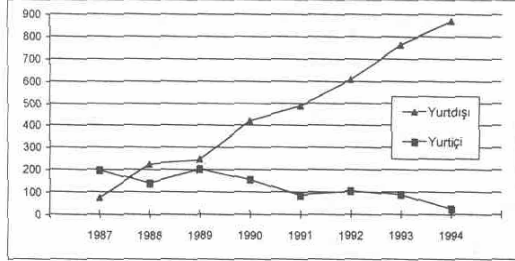
United States National Library of Medicine kayıtlarına dayanan silver Platter firmasının Medline standart düzenindeki verileri PC-Spurs V. 3. 3 ile tarandı. Adres bölümünde Türkiye yazan bütün makaleler (Turkey in AD) kaydedildi. Dergi adresinde Türkiye olan makaleler (Turkish Journal Pediatrics, Mikrobiyoloji Bülteni) ayrı, yurtdışındaki dergilerde yayınlanan makaleler ayrı değerlendirildi. Editöre mektuplar, kısa notlar ve bildiri özetleri çalışmaya alınmadı. Ortak yapılan yayınlarda ilk ismin bulunduğu bölüm ve kurum değerlendirildi. Türk araştırmacıların yurtdışındaki kliniklerde yaptığı çalışmalar değerlendirmeye alınmadı. Çocuk ve Dahiliyenin alt dalları bu branşların içinde değerlendirildi.

BULGULAR

1966 yılından itibaren 1995 yılına kadar bütün CD'ler tarandı. Anlamlı sayılabilecek kadar makale sayısı 1987 yılından itibaren başladığı için çalışma

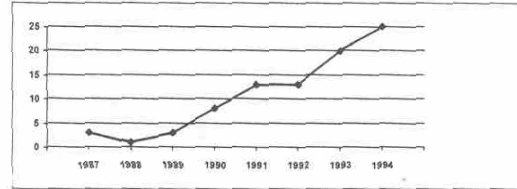
(*) Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Kulak Burun Boğaz Anabilim Dalı, DENİZLİ

bu yıldan başlatıldı. Yıllara göre yayınlanan makalelerin dağılımı şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1: Türkiye kaynaklı makale sayısı. (Yurtdışı: Yurtdışındaki dergilerde yayınlanan, Yurtiçi, Yurtiçindeki dergilerde yayınlanıp indekse giren makedeler).

Yurtdışında yayınlanan makalelerin bilim dallarına dağılımı, tablo 1'de ve KBB alanında yapılan çalışmaların, yönteminin yıllara göre dağılımı tablo 2'de kurumlara göre dağılımı tablo 3'de belirtilmiştir. KBB konusunda yıllara yapılan çalışmaların yıllara göre dağılımı şekil 2'de gösterilmiştir.

Şekil 2: KBB bilim dalında dış yayın sayısının yıllara göre değişimi.

	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Kimya	3	4	1	8	4	8	15	15
Biokimya	1	12	26	14	11	12	25	35
Farmakoloji	8	17	10	18	25	18	17	25
Eczacılık	5	18	18	25	29	34	32	58
Fizyolojik	5	12	14	27	23	36	29	27
Bioloji	4	5	6	9	10	12	17	22
Radyoloji	1	1	4	13	18	21	30	21
Patoloji		2	1	4	6	9	11	13
Mikrobiyoloji		4	1	3	4	6	7	8
Veteriner		3		5	4	3	5	1
Gıda		5	3	5	2	3	4	1
Fizik			3	6	2	5	2	3
Biofizik			2	2		1	3	2
Anatomi			2	2	5	10	9	14
Hemşirelik								1
Diğer							8	4
Üroloji	3	17	8	27	39	35	46	56
Dahiliye	8	30	24	37	40	52	68	85
Çocuk	9	24	32	34	45	57	80	115
Nöroloji	2	3	7	13	7	9	16	17
Diş	5	6	4	33	27	52	48	42
G. Cerrahi	1	8	9	20	16	31	37	34
Kalp damar	3	12	9	9	18	13	23	23
Nöroşirüji	7	20	17	33	50	43	54	49
Derma	1	2		2	2	5	4	8
KBB	3	1	3	8	13	13	20	23
Fizik ted	1	1	5		3	8	7	6
Ç. Cerrahi	2		11	14	15	23	20	19
Nükleer tıp	1	2		5	18	17	21	22
Kadın doğum		5	11	14	20	24	35	45
Plastik		1	2	6	5	10	16	17
Göz		4	6	10	17	17	26	24
Anestezi		2	1	1	5	7	5	2
Adli tıp		1			1		1	3
Ortopedi		2	4	8		10	8	17
Halk sağlığı			1	3	1		1	3
Psikiatri			1	1	2	4	7	6
R Onkolojisi							1	4
Acil						608	4	
	73	224	246	419			762	870

Tablo 1: Yurtdışında yayınlanan makalelerin bilim dallarına dağılımı.

Tablo 2: KBB alanında yapılan çalışmaların yöntemine göre sınıflandırılması.

	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	Toplam
Araştırma	1	1	1	6	3	9	7	13	41
Vaka takdim	2		2	2	10	4	13	12	45
Toplam	3	1	3	8	13	13	20	25	86

Tablo 3: Yayınların kurumlara göre dağılımı.

Kurum	Yayın sayısı
ÜNİVERSİTELER	
Anadolu	1
Ankara	5
Atatürk	1
Çapa	2
Çukurova	6
Cumhuriyet	2
Dokuz Eylül	5
Ege	1
Erciyes	4
Gazi	6
Gaziantep	1
Gülhane	3
Hacettepe	25
İnönü	1
Karadeniz Teknik	4
Marmara	6
Ondokuz Mayıs	1
Selçuk	1
EĞİTİM HASTANELERİ	
Ankara Numune	6
İzmir Devlet	2
DİĞER	
Ortadoğu Özel Hst. (Adana)	2
Ege Askeri Hast.	1
Toplam	86

TARTIŞMA VE SONUÇ

Science Citation Index (SCI) verilerine göre Türkiye kaynaklı bilimsel yayınlar 1987 yılından itibaren hızlı bir artış sürecine girmiştir (4). "Bu artışta KBB'nin yeri nedir?" sorusuna yanıt aramak amacıyla U.S. National Library of Medicine verilerine dayanan bir araştırma planladık. "Neden uluslararası itibarı daha fazla olan SCI verileri değilde Medline verileri-

ni kullandık?" Bunun cevabı Eugene Garfield'in İstanbul'da düzenlenen "Tıp alanında bilimsel yayınlar sempozyumu"nda yaptığı "ISI tarayacağı dergileri nasıl seçer" konulu konuşmasında ayrıntıları ile açıklanmıştır (1). ISI özel bir kuruluştur, 1988 verilerine göre 4398 dergiyi taramaktadır ve bunların sadece 12'si KBB ile ilgili ihtisas dergisidir. Bu kuruluşa yeni bir derginin kabulü, ticari kaygılar nedeniyle, ancak eskilerden birisinin çıkarılması ile mümkün olabilmektedir. Buna karşılık Medline'in taradığı 3600 tıp dergisi içinde 42 adet KBB'la ilgili ihtisas dergisi bulunmaktadır (6). Amacımız, uluslararası karşılaştırma yapmak veya Türk KBB'nin etki faktörünü değerlendirmek değil, Türkiye'den gönderilen bütün makalelere ulaşmak olduğu için Medline veri tabanını tercih ettik.

1987-1994 arasında Türkiye kaynaklı makale sayısı 11.9 kat artmışken KBB'la ilgili makale sayısı 7.6 kat artmıştır. Bazı branşlardaki artış çok dikkat çekicidir; Üroloji 18.6, Genel Cerrahi 34, Nükleer Tıp 22, Plastik Cerrahi yayınları 17 kat artış göstermiştir. Fakat toplam sayı açısından bakıldığında birçok alt branşı olan Çocuk ve İç hastalıkları önde gitmektedir. Bu artışlar makaleleri yabancı dergilere gönderme alışkanlığının kazanıldığını göstermektedir. Türkiye için olumsuz tek gelişme Türkiye'de basılan dergiler yoluyla indekse giren makale sayısının giderek düşmesidir. Ülkemizden indekse sadece Turkish Journal Pediatrics ve Mikrobiyoloji Bülteni (1992 yılına kadar) girmektedir.

Dünya bilimine katkısı olmadıkça yayınlanan makale sayısının önemi fazla yoktur. Bunu saptamanın en iyi yolu ülkenin etki değerini ve silasyon etki oranını bilmektir. Türkiye ne yazık ki bu değer açısından Ortadoğu ülkeleri içinde bile son sıradadır. Bu küçük etki değerininin hangi branşlardan kaynaklandığını bulmaya çalışmak, kaliteli yayın sayısını arttırmak amacımıza hizmet etmeyecektir. Gene de dünya sıralamasından bağımsız bir kalite faktörü hesaplamak için Verberkmoes ve ark. bir yöntem denemişlerdir; buna göre makalenin yayınlandığı derginin impekt faktörü yayının kalitesini gösteren bir ölçü olarak kullanılabilir (8). Bu yöntemle, yayınlanan makalenin aldığı sitazyonları belirlemek için gereken 10 yıllık periyodu beklemek gerekmemektedir. Ama teorik olarak düşünüldüğünde bu metodla, yayının

kalitesinden çok derginin kalitesine olan güven değerlendirilmektedir.

KBB dalında yayınlanan 86 makalenin 45 (%52)'ini vaka takdimler oluşturmaktadır. Bu oran uluslararası KBB dergilerinde daha önce yapılmış çalışmalara uymaktadır (5).

Yayınların kurumlara göre dağılımı ise üniversitelerin bu konuda öncü olduğunu ve Hacettepe Üniversitesi'nin toplamda açık ara önde olduğunu göstermektedir. Fakat yıllara göre değerlendirdiğimizde bu fark gittikçe azalmaktadır. 18 eğitim hastanesinden yalnızca iki hastanenin dış yayını vardır; Ankara Numune Hastanesi ve İzmir Devlet Hastanesi.

Sonuç olarak KBB alanında dış yayın konusu giderek önem kazanmaktadır ve bütün üniversitelerimiz ve bazı eğitim hastanelerimiz Türkiye'nin itibarını yükseltmek için elinden geleni yapmaktadır.

Yazışma Adresi: Dr. F. Necdet ARDIÇ
Pamukkale Üniversitesi
Tıp Fakültesi Hastanesi
Kulak Burun Boğaz
Anabilim Dalı
DENİZLİ

KAYNAKLAR

1. GARFIELD E: How ISI selects journals for coverage?. Tıp alanında bilimsel yayınlar sempozyumu kitabı, Tübitak Yayın Dağıtım, İstanbul, 1991, ss 71-81.
2. ONAT A: Uluslararası düzlemdeki 1994 yılı Türk Tıp Dış yayımları ve son yıllarda bilim dalları ile kurumların başarı durumu. Türk kardiyo-loji Derneği Arşivi 23: 271-280, 1995.
3. ONAT A.: SCI'ce taranan dergilerde 1991'de Türk Tıp yayımları. Türk Kardiyo-loji Derneği Arşivi 21: 113-122, 1993.
4. ONAT A.: Türkiye'de Tıp alanında bilimsel yayınlar. Tıp alanında bilimsel yayınlar sempozyumu kitabı, Tübitak Yayın Dağıtım, İstanbul, 1991, ss 48-55.
5. ROSENFELD RM: Clinical research in Otolaryngology Journals. Arch Otolaryngol Head Neck Surg 117: 164-168, 1991.
6. SERIALS DIRECTORY (CD ROM): 8. Edition, Ebsco Publishing, Birmingham, 1994.
7. TÜRKER K: Türkiye'nin biyomedikal araştırma potansiyeli. Tıp alanında bilimsel yayınlar sempozyumu kitabı, Tübitak Yayın Dağıtım, İstanbul, 1991, ss 41-47.
8. VERBEKMOES JAD, MONNENS LAH, VOSSEN MJJ, WEENING RS: Contribution to scientific research in paediatrics in the Netherlands: evaluation according to subspeciality over a 10 year period. Eur J Pediatr 152: 870-2, 1993.